

ПЪРВОНАЧАЛНОТО ПРАВИЛО (ПРАВИЛО НА СВЕТИ АЛБЕРТ) 1207 г.

Здравейте приятели,

Аз съм брат Йосиф и при предишната ни среща споделих с вас това, което Светото Писание ни разказва за чудесата, които е вършил по време на служението си сред израилския народ светият Божи пророк Елисей – приемник на великия пророк Илия. Може би си спомняте, че направихме това кратко духовно пътешествие назад във времената на Стария Завет, за да отдадем заслужена почит на делата на тези двама пророци, служили вярно на Бог до края на дните си. Техният живот като служение на Бога на Израил в онези далечни времена е бил вдъхновение и пример за подражание от много техни духовни последователи вече във времената на Новия Завет след рождението на нашия Господ Исус Христос от Пресветата Дева.

Сега бих искал да се върнем към времето след края на последния голям кръстоносен поход за освобождаването на Светите земи от сарацини, маври и др. езичници. Участниците в походите се наричат *кръстоносци* – това са включили се в тези кръстоносни походи поклонници: рицари, монаси, хора от простолюдието. Трудно е да се каже колко на брой са тези кръстоносни походи; знае се, че започват през 1095 г. и продължават почти 200 години до 1291 г., ако се вземат предвид само така наречените „големи кръстоносни походи“. От *Хрониката* на отшелника Вилхелм от Санвико, съвременник на края на кръстоносните походи, видяхме, че една част от кръстоносците, най-вече рицари и монаси, участващи в походите, остават и заживяват като отшелници по Светите земи до времето, когато отново под натиска на сарацините се налага да напуснат тези свети места, преселвайки се в Европа, първоначално във Франция, а после и в други страни от континента.

За нас, днешните християни, които се стремим да живеем в този отдалечил се от Създателя свят, следвайки Божиите заповеди, Евангелието и традициите, завещани ни от нашите предци във вярата, е естествено да се интересуваме как са започнали своя свят живот тези първи поклонници, установили се на планината Кармил в Светите земи. Важно е да знаем какъв начин на живот са избрали тези свети мъже, посветили целия си живот на Бога, ималили са някакви предписания или правила, които са следвали, така че техният духовен опит в общението с Бога да бъде не само запазен, но и предаван по-нататък на поколенията като безценно наследство, съхранено в Кармилския орден. Това е причината да насочим сега вниманието си върху принципите, залегнали в един такъв текст, уреждащ общия живот на тези отшелници от самото му начало.

Свети Алберт, патриарх на Йерусалим, откликва на отправената към него молба на отшелниците, обитаващи планината Кармил, да им даде някакъв кодекс, някакво Правило, което да регулира начина им на живот. Това Правило, наричано също „Правило на свети Алберт“, предавам дословно в превод на нашия брат Петър Роголски, кармилски терциар.

- [1] Алберт¹, по Божия благодат призван за патриарх на Йерусалимската църква, до възлюбените ми в Христа синове Б[рокард]² и останалите отшелници, които живеят в послушание към него на планината Кармил до извора [на Илия]³ – поздрав в Господа и благослов на Светия Дух.
- [2] Много пъти и по много начини⁴ светите отци са определяли как всеки – независимо към кой орден принадлежи или какъв начин на монашески живот е избрал – е длъжен да живее в покорство към Исуса Христа⁵ и да Му служи вярно, чистосърдечно и добросъвестно⁶.
- [3] Тъй като обаче искате от нас с оглед на житейската ви цел да ви предадем нормите на вашия живот, които занапред да спазвате:
- [4] Най-напред постановяваме един от вас да ви бъде настоятел и той да бъде избран на тази длъжност със съгласието на всички единодушно или на по-голямата и здравомислеща част от вас. Нека всеки от останалите му обещае послушание – като се старае да спазва обещанието си с истината на делата⁷ – а също целомъдрие и отказ от собственост.
- [5] Ще можете да разполагате с места за обитаване в скитовете или там, където ви бъдат дадени с оглед на по-доброто и подходящо практикуване на монашеството – според както се разпоредят настоятелят и братята.
- [6] Освен това на мястото, което възнамерявате да обитавате, всеки от вас да има отделна килия, която му е определена по разпореждане на самия настоятел и със съгласието на другите братя или на по-здравомислещата част от тях.
- [7] Това обаче да стане така, че да можете да приемате предвидената за вас храна в обща трапезария, слушайки заедно някое четиво от Светото Писание, когато има възможност това да се прави.
- [8] И не бива да се позволява на никой от братята, освен с разрешение на действащия тогава настоятел, да променя отреденото му място за обитаване или да го сменя с това на друг.
- [9] Килията на настоятеля да бъде близо до входа на обитаваната местност, така че пръв да посреща пристигащите в нея и после всичко, което следва да се направи, да става по негово решение и разпореждане.
- [10] Всеки да пребивава в килията си или до нея, като размишлява денем и нощем върху Закона Господен⁸ и бодърства в молитвата⁹ – освен ако не е зает с друго оправдано занятие.
- [11] Тези, които умеят да казват Часослов¹⁰ заедно с клириците, нека го казват съгласно установленията на светите отци и утвърдения обичай на Църквата. А които не умеят това, нека казват двайсет и пет пъти *Отче наш* по време на нощната служба, с изключение на неделите и празничните дни, за чиито нощни служби постановяваме този брой да се удвои, така че *Отче наш* да се казва петдесет пъти. А пък по време на утринната служба нека тази молитва се казва седем пъти. Също и при всеки от останалите часове да се казва седем пъти, освен на вечерната служба, когато сте длъжни да я казвате петнайсет пъти.
- [12] Никой от братята да не нарича нищо свое, но всичко да ви бъде общо¹¹ и да се раздава всекиму от ръката на настоятеля (тоест от брата, когото настоятелят е назначил на тази служба) според

¹ Това *Правило* е дадено на кармитите от св. Алберт Йерусалимски между 1206 и 1214 г. Първо е одобрено от Хонорий III на 30 януари 1226 г.; после е потвърдено от Григорий IX на 6 април 1229 г. и от Инокентий IV на 8 юни 1245 г. Инокентий IV го препотвърждава на 1 октомври 1247 г. Настоящото издание следва текста, наличен в булата *Quae honorem Conditoris* (Reg. Vat. 21, ff. 465^v–466^r), като в средни скоби са добавени номерата на главите.

² Оригиналният регистър на Инокентий IV във Ватиканския архив (21, f. 465^v) и най-древните кодекси съдържат само инициала *Б*, интерпретиран по-късно като *Брокард*.

³ Регистърът и останалите древни кодекси не съдържат *на Илия*, което е добавено впоследствие.

⁴ Евр. 1:1.

⁵ 2 Кор. 10:5.

⁶ 1 Тим. 1:5.

⁷ 1 Йоан 3:18.

⁸ Пс. 1:2; Ис. Нав. 1:8.

⁹ 1 Пет. 4:7.

¹⁰ Т.е. образованите, тези, които знаят латински. – Б. пр.

¹¹ Деян. 4:32; 2:44.

нуждата¹², като се взимат предвид възрастта и потребностите на всеки един.

[13] Доколкото го изисква необходимостта, можете също така да имате магарета и мулета и да отглеждате добитък и птици.

[14] Нека наред пространството с килиите по възможно най-целесъобразния начин да се изгради ораторий, където задължително да се събирате всяка сутрин за участие в литургията, когато това е възможно.

[15] Също така в неделите, а при нужда и в други дни следва да разглеждате въпросите, засягащи съхранението на Ордена и спасението на душите; и ако у някого бъде забелязана някоя крайност или вина, нека тя бъде изправена с любов.

[16] От празника Въздвижение на Светия Кръст до деня на Възкресение Господне следва да постите всеки ден с изключение на неделите, освен ако болест или телесна слабост, или пък друга оправдана причина не налага да бъдете освободени от пост, понеже неволята няма закон.

[17] Следва да се въздържате от ядене на месо, освен ако то трябва да се приема като лекарство заради болест или слабост. И тъй като често ви се налага да просите, скитайки, то за да не бъдете в тежест на домакините си, можете извън домовете си да приемате храна, сготвена с месо. А и когато пътувате по море, също ви е позволено да се храните с месо.

[18] И тъй като е изпитание земният живот на човека¹³ и всички, които искат да живеят благочестиво в Христа, търпят гонения¹⁴, а и вашият противник, дяволът, като ревящ лъв обикаля и търси кого да разкъса¹⁵, следва да вложите цялото си старание в това да се облечете във всеоръжието Божие, за да можете да устоите против дяволските козни¹⁶.

[19] Нека кръстът ви бъде препасан с пояса на целомъдрието¹⁷; сърцето ви да е укрепено със свети мисли, защото е писано: *Разсъдливостта ще те брани*¹⁸. Облечете се в бронята на правдата¹⁹, за да обичате Господа, вашия Бог, с цялото си сърце, от цялата си душа и с всичките си сили²⁰, и своя ближен като самите себе си²¹. Във всичко вземайте щита на вярата, с който ще можете да угасите всички нажежени стрели на лукавия²² – понеже без вяра не е възможно да се благоугоди на Бога²³. Сложете си и шлема на спасението²⁴, за да се надявате на спасение само от Спасителя, Който спасява народа Си от греховете му²⁵. И нека духовният меч, който е Божието слово²⁶, да се вселява изобилно²⁷ във вашите уста и във вашето сърце²⁸ и всичко, що имате да вършите, да става с оглед на словото Господне²⁹.

[20] Трябва да вършите някаква работа, та дяволът винаги да ви намира заети³⁰, за да не успее да намери достъп до душата ви заради вашето безделие. В това имате както учителната власт, тъй и примера на блажения апостол Павел, с чиято уста говореше Христос³¹ и който е поставен и даден

---

¹² Деян. 4:35.

¹³ Йов 7:1.

¹⁴ 2 Тим. 3:12.

¹⁵ 1 Пет. 5:8.

¹⁶ Еф. 6:11.

¹⁷ Еф. 6:14.

¹⁸ Притч. 2:11 (по Септуагинтата).

¹⁹ Еф. 6:14.

²⁰ Втор. 6:5.

²¹ Мат. 19:19; 22:37.39.

²² Еф. 6:16.

²³ Евр. 11:6.

²⁴ Еф. 6:17.

²⁵ Мат. 1:21.

²⁶ Еф. 6:17.

²⁷ Кол. 3:16.

²⁸ Рим. 10:8.

²⁹ Кол. 3:17; 1 Кор. 10:31.

³⁰ Това изречение е взето от *Писмо 125* до Рустик от св. Йероним (*Patrologia latina*, ed. Migne, XXII, 1078).

³¹ 2 Кор. 13:3.

от Бога за проповедник и учител на езичниците във вярата и истината³²: ако него следвате, не бихте се отклонили. *А ние, казва, работехме с труд и мъка денем и нощем, за да не отегчим някого от вас – и не затова че нямахме власт, а за да ви дадем себе си за пример, та да ни подражавате. Защото и когато бяхме между вас, това ви заръчвахме: който не иска да се труди, не бива и да яде. Но слушаме, че някои у вас живеят безчинно, нищо не работят, а се занимават с празни работи. На такива заповядваме и ги молим в нашия Господ Исус Христос да работят безшумно и свой си хляб да ядат*³³. Този път е свят и добър: вървете по него³⁴.

[21] А когато предписва да работим безшумно³⁵, Апостолът препоръчва мълчание, както свидетелства и Пророкът: *Почит към правдата е мълчанието*³⁶, а също: *В мълчание и упование е вашата сила*³⁷. Затова постановяваме от края на Повечерие до Първи час на следния ден да спазвате мълчание. През останалото време, макар да не се налага строго спазване на мълчание, следва старателно да се избягва многословието, понеже, както е писано, а и не по-малко опитът учи: *При много говорене не се избягва грехът*³⁸, и: *Който широко разтваря устата си, горко нему*³⁹, а също: *Който многослови, накърнява душата си*⁴⁰; и Господ казва в Евангелието: *За всяка празна дума, която кажат човеците, ще отговарят в Съдния ден*⁴¹. Нека, значи, всеки да си претегля думите и да слага юзда на устата си, за да не се подхлъзне и да падне заради езика си, тъй че падането му да се окаже нелечимо и смъртоносно⁴², и нека заедно с Пророка пази пътищата си, за да не сгреша с езика си⁴³, и внимателно се стареа да пази мълчание, в което е почитта към правдата⁴⁴.

[22] А ти, брате Б[рокарде]⁴⁵, и всеки, който след тебе бъде поставен за настоятел, имайте винаги на ум и спазвайте на дело онова, което казва Господ в Евангелието: *Който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга; и който иска между вас да бъде пръв, нека бъде на всички роб*⁴⁶.

[23] Също и вие, останалите братя, уважавайте смирено вашия настоятел, мислейки за него по-скоро като за Христос, Който го е поставил над вас и Сам каза на предстоятелите на църквите: *Който вас слуша, Мене слуша, и който се отмята от вас, от Мене се отмята*⁴⁷: така не ще бъдете съдени за отстъпничество, но заради послушанието си ще заслужите наградата на вечния живот.

[24] Тези неща ви написахме накратко, определяйки нормите на вашето общежитие, според които сте длъжни да живеете. Ако някой стори нещо повече от нас, Сам Господ, когато се върне, ще му се отплати. Нека обаче го направи с разсъдливост, която е наставник на добродетелите⁴⁸.

х х х

Това, което ми прави впечатление в този кратък текст, напътствие и ръководство за живот на всички онези отшелници на планината Кармил, а и на всички богопосветени кармилити след тях до

³² 1 Тим. 2:7.

³³ 2 Сол. 3:8-12.

³⁴ Ис. 30:21.

³⁵ 2 Сол. 3:12.

³⁶ Ис. 32:17 (по Вулгатата).

³⁷ Ис. 30:15.

³⁸ Притч. 10:19.

³⁹ Притч. 13:3.

⁴⁰ Сир. 20:8 (по Вулгатата).

⁴¹ Мат. 12:36.

⁴² Сир. 28:20-24.

⁴³ Пс. 38:2.

⁴⁴ Ис. 32:17 (по Вулгатата).

⁴⁵ Вж. по-горе бел. 2. Също и тук е налице само едно Б.

⁴⁶ Марк 10:43-44; Мат. 20:26-27.

⁴⁷ Лук. 10:16.

⁴⁸ Вероятно произлиза от Йоан Касиан (*Беседи* 2, 4 в: *Patrologia latina*, ed. Migne, II, 528).

наши дни, е неговата изключителна актуалност и сега, малко над 800 години след написването му.

Отговорът на въпроса: „Защо е така?“ е свързан с разбирането, че човекът от самото си сътворение от своя Създател се намира на своеобразното бойно поле на битката, започнала преди неговото раждане. Това е нестихващата война между войските на небесното войнство, предвождани от архангел Михаил, и пълчищата на сатаната, изправил се срещу Всемогъщия Бог. И тъй като няма „ничия земя“ в тази битка, човекът трябва да избере съобразно дадената му от Създателя свободна воля, на чия страна ще застане в тази грандиозна и на пръв поглед невидима война. Залогът е неговата душа, за която и днес ожесточено се бори с всички възможни средства дяволът, „ревящият лъв, който обикаля и търси кого да разкъса“.

И на сътворените от Самия Него с безкрайна любов човеци Господ ясно говори какво трябва да направят, за да спасят душите си, а също и живота си на тази земя. Говорил им е много пъти още от най-древни времена чрез своите пророци, а по-късно чрез своите апостоли, учениците на Неговия Възлюбен Син нашия Господ Исус Христос, чрез всички свети отци от първите векове и чак до светците от по-ново време.

Господ им казва: вашият земен живот е изпитание, през което трябва да преминете внимавайки върху себе си, за да оцелеете и устоите в тази битка и да получите венета на победата. Предлага им да изберат живот или смърт и ако техният избор е живот, им дава конкретни препоръки как да живеят.

Правилото е създадено за нуждите на богопосветените души, които търсят именно спасението на собствените си души, но също така са се посветили на молитви за спасението на душите в света. И ако погледнем напътствията, предложени на всички, които търсят спасението на душите си и истинска непоклатима опора в съвременния свят, объркан от многословието на безброй „гурута“, ще видим и за нас, днешните хора, някои прости и ясни указания за това към какъв начин на живот да се придържаме.

Преди да кажа как разчитам за себе си този текст днес, искам да споделя с вас заключението от моя досегашен опит в общуването ми с Бога. Връщайки се назад във времето до момента, когато се почувствах призован от Него да Го следвам в живота си, и проследявайки през годините изпитанията, през които Господ ме преведе въпреки моята невярност към Него, сега мога да кажа, че съм се убедил в казаното от пророк Исаия:

„Твърдият по дух Ти пазиш в съвършен мир, защото на Тебе се уповава. Уповавайте се Господу навеки, защото Господ Бог е вечна твърдина.

[...]

Господи, Ти ни даруваши мир, защото и всички наши дела Ти уреждаш за нас.“

(Исаия 26:3.4.12)

Да, наистина за мен животът ми е свидетелство, че това е така, и бих искал да предложа моя прочит на онази част от Правилото, която според мен се отнася и за миряните, които искат да се спасят и да живеят още тук, на земята, благословения живот на Божии чедра. Това се отнася най-вече за главите от 18 до 21 включително. Ето какво имам предвид, четейки казаното в тази част на Правилото.

Най-важното е никога да не забравяме, че сме на „бойното поле на великата и страховитата битка“ с предизвестен край – победата на Господа и същевременно победата на всички, които се сражават под Неговото знаме. Но все пак това е битка и като във всяка битка е изключително важно

не само на чия страна се сражаваш, но и как водиш борбата с твоя невидим, но могъщ враг. И ето какво ми говори Правилото:

Облечете се във всеоръжието Божие, за да устоите в битката, като внимавате за следното:

- да имаш чисти помисли в сърцето, от които да се раждат чисти действия (при богопосветените това е изискването за целомъдрие);
- бъди разсъдлив, а не се оставяй изцяло на емоциите, защото човешкото сърце е лукаво;
- дръж се здраво за истината, като спазваш при всички обстоятелства двете най-важни Господни заповеди: „Обичай Бога с цялото си сърце, от цялата си душа и с всичките си сили“ и „Обичай ближния си като самия себе си“;
- поддържай винаги жива и действена вярата си, защото тя е твоят щит в битката;
- не се надявай на себе си, а на Господа, той е шлемът на спасението ти;
- във всеки момент по време на битката дръж винаги ръката си върху духовния меч – Божието слово;
- моли се и върши всеки ден всичко в името на Господа, воден от Неговото слово за деня;
- винаги, когато можеш, пребъдвай в мълчание, за да си готов да чуеш Неговия глас, който ще те ръководи;
- бъди скъп на думи и богат на слушане, за да не паднеш в грях.

От сърце ви желая мира в душата и радостта в сърцето, които Господ дарява на търсещите Го Негови верни.

Източници на текстовете:

Законодателни текстове на Секуларния орден на босите кармити, София, 2022; *Библия*, изд. Св. Синод на БПЦ, 1982